

PEGELPEYEN KUIFIKE ZUGU

EXCAVACIONES DE ALEJANDRO MORENO

RÜGANENTUN

Feychi kuifike kimün occidente mapu püle, chi pu wirin zugun – wirilelu kiñeke rütxin Kura mew ka chi pu wiripeyen mew, kintun zugun kakeumechi lifxu – zoy zuamtugeykey chi ul zugun mew. Femgechi kechiley chi az lef rupalu reke chi zugun ñankompulu feychi rüf anükonlelu ka mogelelu chi wintukunmew. Küpa feyentugekelay chi zugun niekelu pichi mogen, rupakelu mütem ka oymantugeketuy rulpanmu antü, welu feypigekelay feychi zuam niey ta aukiñ: txofkey, lululkey, mogeketuy femgechimu pepi nüketufi-iñ.

Feychi artes küzaw mew, chi negümüwwun ka chi zugun mülefali chi epu txoy. Feyegün mew, chi purun ka chi teatxo pürakeygu ñi az kintugeal, pegeluwual ka entukeygün ñi zugu feymu ka feula. Feychi antü mew rupayalu feychi zugu, tukulpagekey lef-rupa reke. **Feytachi pegelwemew, zewmagekey ka rakizuamekey teatxo reke, magelayu tami mülenagpayal chi lef rupa mew, chi feula ka rakizuamal chi zew rupalu.**

Chi teatxo kakeumekey ñi küzaw; ñi pu wirin rume kimgekelay ñi chumlen. Kiñe welliñ mülelu chew ñi norüm nielu, kiñe zugun, ñi chillkatual, azkintual, wamüal, zuamtugekey kakeumechi kimün, taiñ mafülal chi kuifike kimün fey, kiñekenmew, akukeygün kimpalnochi zugun feymu rupalgeketuy kiñe rüf kimün mew.

Rüganentun Alejandro Moreno, epu warranka epu mari küla
© Juan Lara y Diego González

Femlayaimün: feytachi txawun che azümfalay. Rüganentun mew Alejandro Moreno mageleymu kintual tami tukulpan zuam ka tami elün mew chi kuifike zugun oymantulelu, chi pu ella anken allfen mülelu tami küpalme ka chi tukulpanmew rupalechi zugun, feychi txekanmew azmatuaymu chi kuifike kimün kiñe teatxo niewenolu mogen ka chi küzawfe chileno Andrés Pérez Araya (kiñe warranka mari kechu kiñe- Epu Warranka epu):

Chi Gizolelu chi **Rüganentun mew** fey chi teatxo Windsor. Llitulu chi kiñe warranka pura pataka mari kayu regle Chañaral mapu püle Chile pigelu. Feytachi welliñ nentulu ñi ñimitugeal kakeumechi kimün Kamel epu mari ka ragiñ kamel epu mari falintulu chi txemün küzaw Rüganentun mew. Welu, feula oymantugetuy txananegetuy tukulpagetulay epe laletuygün ponwitu welliñ mew kuñiutulelu chi pu chogüm kütxfalfe Chañaral mapu püle.

Pewmagele küme azentuaymün chi küzaw.

KUIFIKE KIMÜN

Chi Teatxo kiñe welliñ gey chew ñi txawuken pu che ka chew ñi pegelgeken kuifike kimün chinkowe reke. Feytachi zuam-mew, chi teatxo txapümkey ka entukey chi rüf zuamtun artístico ka femgechimu yemay niekey ayekan zugun kom chi pu mogen che chi teatxo mew müley kiñe welliñ ka kiñe lif rakizuam küpalnelu kuifike ayekan akulu taiñ mogen kakeumechi txoy ka zuam mew.

Chi Teatxo kiñe wallpa mew zewmantugey chi kuifike kimün kamel epu mari Txawulugpeyem kom chi pu lof che, txokiñ che txemlu chi ayenkan zugun waria mew. Feula, fütshake zewman rukantun txankonleygün gewelay mogen chi pu mantalelu oymaytugeygün, ñi pu am mülekefulu kuifi mu kam petu mülekaygün oymantunmew.

Rüganentun Alejandro Moreno, epu warranka epu mari küla
© Juan Lara y Diego González

CHI TUKULPAN KIMÜN

May kiñe pañilwe mew wirifulmi chi kuifike kimün teatxo Windsor ka ñi weichan, ka tukulilfilmu ka chi pu teatxo, ka feymu chi pu kakelu pu che ayekantunmew, ka chi pu witxankonkefilu ka amukelu kimkantual chi ayekantunmew, zewmageafuy kiñe txekan nülanielu, ñi ayfeñ, kakeumechi az kiñe kuifike kimün kom koneltulelu. Feypikeygün chi pu welliñ kisu nielu ñi kimün ñiey kiñe kutxantun küpalme: pepi

pewfalugfallafuy kam mogekonpual.
Tukulpan kimün, kiñe amulechi kimün
reke ñi kimgéal kiñe rakizuamew ñi
amulal kakeumechi aukiñ zoy tilleo kiñe
mantan mew ñi reküluwual chi wirin mew,
nülantual weke zuamtun chi kalül, chi
aukiñ ka chi zugun.

Rüganentun Alejandro Moreno, epu warranka epu mari küla
© Juan Lara y Diego González

CHI OYMANTUN

Chi teatxo Windsor pegeluwi kiñe oymantun kimün reke mürlewelu tukuy ñi pegeal chi kuifike kimün ka tukulpan zugun mew. Chi Küpa zuamtun ka chi kintun chi oymatun zugun mew pepi tukulpayal kiñe ple, kakeumechi weñankün zugu ka, kagelu püle, kiñe txawun amulnelu we Zuamtun mew weza zuam feula rupalu ka zuamtulelu chi küpalenmu. Chi tukulpan zugu kiñe küme kamel mew kam pewma kimnelu kümeke zugu ka müley chi pu tukulpakelu chi pu wezake rüpü industxial chi kutxankapiwken itxofillmogen ka aukan chi pu weichan mew.

Kiñeke wirin kuifike kimün mew müley kiñe wirin kimnolu chi kuifike kimün.

CHI KIMNIEKAN

Chi pu zugun feychi kim wentxu Andrés Pérez (kiñe warranka aylla pataka kechu mari kiñe – epu warranka epu) yowi kiñe küme mantan ponwitu ñi ayekan zuam mew: ñi zugun – zuamtuy ñi mogenmew ñi küpalnelu poética zugun mew- rumey chi pu küzaw ka txekay chi welliñ, negümalu chi pu witxan ka ñi gütümal ñi rakizuamal chumlen feula chi teatxo.

Tüfamew, Andres ñi zugun allkügeay, aukiñmew, zugutuay.

Chi aukiñ zugun newentuay chi kutxantun teatxo mew: mageleiñmu taiñ rakizuamal pewma mew, zewmallam weke welliñ nialu arte küzaw. Andrés Pérez zewmay chi teatxo küzaw kiñe lof che, kiñe welliñ küpalalu küme mogen, poyewun mew, kiñe sakiñ lof. Chew ñi müleal ayenkan txawun kom chi pu lof che egün.

Andrés kiñe rumen che gey kakeumechi
zuamtun mew, welu zoy küme
rakizuamtuley ñi küme chegeam,
feypikey chi pu ina fül-lelu. Puymatulelu
ka azkintulelu feychi pu welliñ kiñe chi
kutxantulelu, pegeleiñmu chi ayekawe: chi
pu malen ka kempu rüpümew, rinkükulu
chi pu malal ayekayalu kiñe txawun ayekan
zugu nielu. Zuam, zugun, ka azentun.

Txekayaiñ chi pegelwe mew, Rakizuamge

Kiñe zuam

Kiñe Zugun

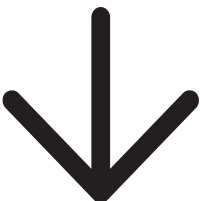
Kiñe Azentun

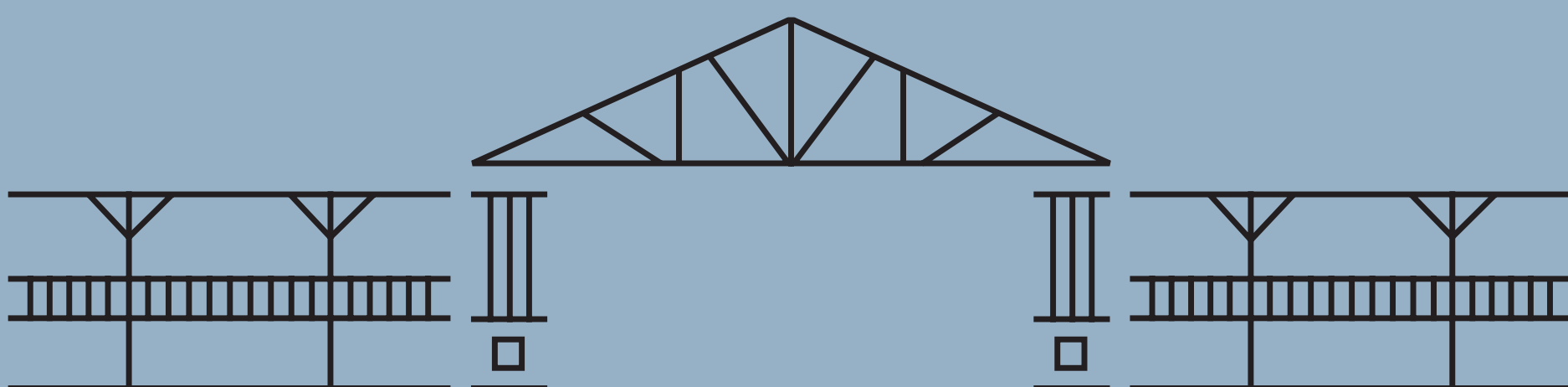
Ñi pu *Rüganentun* mew, chi kuifike kimün,
chi oymatun zugun ka chi tukulpan zugun
koneltuley kiñe chinkoupeyem mew,
negümülkeulu chi küme küpan mew,
ka chi nienolu newen ragiñentu kuifike
kimün mew.

Rüganentun Alejandro Moreno, epu warranka epu mari küla
© Juan Lara y Diego González

EXCAVACIONES

DE ALEJANDRO MORENO

WWW.CCLM.CL

**FUNDACIÓN
TEATROAMIL**

FUNDACIÓN
ATACAMAGICA

